

2. NIEMOC (26) vb impf

W pisowni łącznej (19), w rozłącznej (7); -c (4), -ć (1); -c : -ć Mącz (3:1).

e oraz o jasne.

inf niemoc (5). ◇ praes 1 sg niemogę (5). ◇ 3 sg niemoże (11). ◇ 1 pl niemoż(e)my (1). ◇ praet 1 sg m niemogłem (1). ◇ 3 sg m niemógł (2). ◇ fut 2 sg [m będziesz niemógł.] f będziesz niemogła (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI i XVIII w.

Chorować, niedomagać; aegrotare PolAnt, Mącz, Cn; infirmari PolAnt, Vulg, JanStat; cubare, iacere Mącz, Cn; infirmitate opprimi HistAl; decubare, decumbere, laborare e dolore a. morbo, male valere Mącz; infirmum esse PolAnt; aegrere, aegrescere, aegro corpore esse, affici a. afflictari a. conflictari a. implicari a. teneri a. tentari a. urgeri morbo, habere se male a. graviter, in morbo esse Cn (26) : HistAl B3; Niemogłem a wyście mię nawiedźli MurzNT Matth 25/36; był niekatory królik ktore⁸⁰ fyn niemógł w Kapernaum MurzNT Ioann 4/46; Mącz 4a, 98c [2 r.], 231d, 446b, 473d; RejZwierc 105; BiałKat C2v; Ale gdy przydzie czwartý Rok oštátni/ tám má przyśiádz: iż nie obłudnie na ten czas niemógł SarnStat 769.

niemoc od czego (1): dobre ieft naprzeciw každy thrucznie, a zwłazcza gdy kto od grzybow niemoże FalZioł IV 37c.

Zwroty: »niemoc przed cborobą« (1): Praepeditus morbo, Nie może przed chorobą. Mącz 294c.

»barzo, ciężko niemoc« = iacere graviter Mącz, Cn; conflictari valetudine, periclitari cancro, tabescere morbo Cn (2:1): Mącz 161b; Górndworz S; Krolu łáfkáwy páni twa bárzo niemoże HistRzym 36v.

»na śmierć [= śmiertelnie] niemoc« = mortifero morbo urgeri Cn (1): Valetudine novissima conflictari, Ná śmierć niemoc Mącz 474c.

[»niemoc wielką chorobą [na co]: A ty łam będziefz niemógł wielką chorobą ná wnętrze twoie [tu autem aegrotabis pessimo languore uteri tui]/ áż z ciebie wykápią wśfyłthkie trzowa twoie Leop 2.Par 21/15 (Linde).]

Szereg: »(leżeć), stękać, niemoc« [szyk 2:1] (3): Decumbo et Decubo, Leżę/ Stękam Nie mogę Mącz 70c, 70a; Domá stęka/ niemoże/ ále indzie łkoczy BielSjem 7.

Przen (5) :

niemoc w kim (1): Bo y my niemożemy wniem/ ále życ wniem będziemy z mocy Bożey do was. BudNT 2.Cor 13/4.

W przeciwstawieniach: »niemoc ... być mocnym (2), pomagać« (3): ani tam lékárz pomagá gdzie dufza niemoże MurzHist E2; BibRadz 2.Cor 12/10; Abowiem gdy nie mogę/ tedy m ieft mocny [cum enim infirmor, tunc potens sum]. WujNT 2.Cor 12/10.

W porównaniu (1): będziefz niemogła [Azyja] iáko vbożuchna/ vbita á łkarána od niewiaft Leop 4.Esdr 15/51.

Synonimy: boleć, charlać, chorować, cierpieć.

Formacje współrdzenne: rozniemoc się, zaniemoc; niemagać, rozniemagać się.

Cf 2. MOC, [NIEMOGĄCY]